

พิทักษ์สิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 เดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2565

สถานการณ์สิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย ปี 2564

- ▶ สถานการณ์คุณภาพน้ำ
- ▶ สถานการณ์คุณภาพอากาศ
- ▶ ขยะมูลฝอย

สถานการณ์ คุณภาพน้ำ

สถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดิน ปี 2564 มีแนวโน้มดีขึ้นเนื่องมาจากการดำเนินงานร่วมกันกับทุกภาคส่วนในการช่วยกันแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ เช่น การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการเพื่อยกระดับคุณภาพน้ำในพื้นที่เป้าหมาย การควบคุมการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด การเร่งสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน การกำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียของระบบบำบัดน้ำเสียรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงการส่งเสริมเกษตรกรให้มีระบบการทำเกษตรที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม คุณภาพน้ำ 59 แหล่งน้ำ และ 6 แหล่งน้ำนิ่ง ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 46 (เพิ่มขึ้นจากปี 2563) รองลงมาอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 40 (เพิ่มขึ้นจากปี 2563) ส่วนเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลงเหลือร้อยละ 14 (ลดลงจากปี 2563) แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดี 5 อันดับแรก ได้แก่ ตาปี ตอนบน หนองหาร เพชรบุรีตอนบน ภูบรี และปรางมูรี นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม 5 อันดับแรก ได้แก่ เจ้าพระยาตอล่าง ลำตะคองตอล่าง ท่าจีนตอล่าง กวง และลพบุรี ซึ่งพบว่าแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมีปัจจัยหลัก

ที่ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ เช่น การระบายน้ำทิ้งจากชุมชนเมือง พื้นที่เกษตรกรรม (นาข้าว) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการปศุสัตว์ที่ไม่มีระบบการจัดการของเสีย และการระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่หนาแน่น กิจกรรมทางเรือท่องเที่ยว เป็นต้น

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2560-2564) คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำมีแนวโน้มดีขึ้น ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี ไม่มีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก

สถานการณ์คุณภาพน้ำทะเล ปี 2564 มีแนวโน้มคุณภาพน้ำทะเลลดลงจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อคุณภาพน้ำทะเลยังคงเป็นการระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่หนาแน่น กิจกรรมทางเรือท่องเที่ยว เรือประมง ในปี 2564 ได้มีการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินเพื่อป้องกันและแก้ไขมลพิษทางทะเล รวมทั้ง การจัดทำมาตรการ แผน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพน้ำทะเล เช่น การพัฒนาฐานข้อมูลลายนิ้วมือน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ในภาพรวมคุณภาพน้ำทะเลส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 47 (ลดลงจากปี 2563) รองลงมาอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 40 (เพิ่มขึ้นจากปี 2563) เกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 3 (ลดลงจากปี 2563) เกณฑ์เสื่อมโทรมร้อยละ 7 (เท่ากับปี 2563) และเกณฑ์เสื่อมโทรมมากร้อยละ 3 (เพิ่มขึ้นจากปี 2563) แหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพน้ำดี 5 อันดับแรก ได้แก่ เกาะยู่ จังหวัดกระบี่ หาดโล๊ะดาดัม เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ อ่าวมาหยา เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ หาดโล๊ะบาเกา เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ และหาดต้นไทร เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ นอกจากนี้ยังพบแหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม 5 อันดับแรก ได้แก่ ปากคลองบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ปากแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ อ่าวชลบุรี จังหวัดชลบุรี แหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี และปากคลองชักหมาก จังหวัดระยอง ทั้งนี้ ยังพบการเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีในพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทยจำนวน 25 ครั้ง เกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลในทะเลและชายฝั่งทั้งสิ้น 17 ครั้ง และปะการังฟอกขาว พบว่าฝั่งอ่าวไทยเริ่มมีสีจางลงและฟอกขาวในบางพื้นที่ช่วงปลายเดือนพฤษภาคมโดยเฉพาะพื้นที่ที่แนวปะการังไหลพันน้ำในช่วงน้ำลงเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลให้เกิดปะการังฟอกขาว

มาตรการและแนวทางจัดการคุณภาพน้ำในภาพรวม ได้กำหนดให้มีการลดและควบคุมการระบายมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิด ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นกับแหล่งกำเนิดมลพิษ ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานคุณภาพน้ำและมาตรฐานควบคุมมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิด สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดสร้างและเพิ่มศักยภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมของท้องถิ่น นำระบบอนุญาตการระบายมลพิษมาใช้ในการควบคุมการระบายมลพิษไม่ให้เกินศักยภาพในการรองรับของแหล่งน้ำ หน่วยงานอนุมัติ อนุญาตประกอบกิจการนำมาตรฐานการจัดการน้ำเสียไปใช้เป็นเงื่อนไขในการให้อนุญาต และจังหวัด อปท. ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่ของตนเอง เพื่อเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยคุณภาพน้ำ สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรของรัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานงานในการจัดการแก้ไขปัญหาน้ำเสียแบบบูรณาการ รวมทั้งรณรงค์ให้ช่วยฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง ทะเลและชายฝั่ง

สถานการณ์ คุณภาพอากาศ

สถานการณ์คุณภาพอากาศ ปี 2564 มีการบริหารจัดการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} และปัญหามอกควันภาคเหนือ โดยการจัดตั้งศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ศกพ.) เพื่อบริหารการขับเคลื่อนการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง และแผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านฝุ่นละออง มีการพัฒนาระบบพยากรณ์ฝุ่นละอองล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน การแจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} เพื่อให้หน่วยงานและประชาชนเตรียมรับมือสถานการณ์ และการถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาด้านฝุ่นละอองในพื้นที่วิกฤติ เพื่อสรุปสถานการณ์ ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการรับมือสถานการณ์ฝุ่นละอองที่จะเกิดขึ้นในปีถัดไป สำหรับปี 2564 มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติทั่วประเทศ 68 สถานี (37 จังหวัด) ปี 2564 มีการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติเพิ่มเป็น 77 สถานี (46 จังหวัด) และได้จัดซื้อเครื่องตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็กแบบอัตโนมัติสำหรับภายนอกอาคาร จำนวน 22 เครื่อง เพื่อติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่สำคัญ รวมทั้งสร้างเครือข่ายสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศกระจายไปในพื้นที่สำคัญทั่วประเทศ และเชื่อมโยงข้อมูลผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติและเครือข่ายเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ เพื่อปรับปรุงการรายงานคุณภาพอากาศให้มีความแม่นยำเพิ่มมากขึ้น และเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ Air4Thai.com และแอปพลิเคชัน Air4Thai

พื้นที่ทั่วไป

ภาพรวมคุณภาพอากาศดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ มีค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศ 21 ไมโครกรัมลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) (ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 9) ฝุ่นละออง PM_{10} มีค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศ 40 มคก./ลบ.ม. (ลดลงจาก ปี 2563 ร้อยละ 7) เป็นผลมาจากการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ประชาชนลดกิจกรรมการเดินทางสำหรับก๊าซไอโซน มีค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมงสูงสุด เฉลี่ยทั้งประเทศ 84 ส่วนในพันล้านส่วน (เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 2) มลพิษหลักที่ยังเป็นปัญหาในพื้นที่เดิม คือ ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และพื้นที่ภาคเหนือ) ฝุ่นละออง PM_{10} (ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี) และก๊าซไอโซน (พื้นที่ทั่วไปในทั่วประเทศที่ไม่ใช่บริเวณริมถนน)

ปี 2564 จังหวัดที่มีคุณภาพอากาศดีที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นครศรีธรรมราช นราธิวาส ยะลา สงขลา และสตูล ตามลำดับ ซึ่งไม่มีจำนวนวันที่มลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐาน จังหวัดที่มีปัญหาคุณภาพอากาศมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ลำปาง เชียงราย สระบุรี ตาก และพิษณุโลก ตามลำดับ โดยมีจำนวนวันที่ฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน 70 68 66 60 และ 57 วัน ตามลำดับ

มาตรการและแนวทางจัดการคุณภาพอากาศในภาพรวม คือ การลดมลพิษที่แหล่งกำเนิด ควบคุมไม่ให้เกิดการเผาในที่โล่งช่วงที่มีฝุ่นละอองสูง นโยบายส่งเสริมการตัดอ้อยสด ลดอ้อยไฟไหม้ขอความร่วมมือประชาชนลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ดับเครื่องยนต์เมื่อจอดรถยนต์ และหมั่นบำรุงรักษาเครื่องยนต์ไม่ให้เกิดควันดำ ส่งเสริมการปฏิบัติงานแบบ Work From Home ในช่วงที่ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ สูง และเพิ่มพื้นที่สีเขียว

พื้นที่วิกฤต

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล สถานการณ์ปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ปี 2564 ภาพรวมทั้งพื้นที่มีแนวโน้มดีขึ้น จำนวนวันที่ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินค่ามาตรฐาน 67 วัน ลดลงจากปีที่ผ่านมา (ร้อยละ 9) ทั้งนี้สถานการณ์คุณภาพอากาศในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีแนวโน้มดีขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีมาตรการปฏิบัติงาน Work From Home ประชาชนลดกิจกรรมการเดินทาง การจัดการปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ การติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศภายใต้การบริหารจัดการของศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ศกพ.)

พื้นที่ตำบลมาบตาพุด

พื้นที่ตำบลมาบตาพุด จังหวัดระยอง สารอินทรีย์ระเหยง่ายประเภทสาร 1,3 บิวทาไดอิน และสาร 1,2 ไดคลอโรอีเทน มีแนวโน้มคงที่ แต่สารเบนซีน มีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากแหล่งกำเนิดมลพิษหลักในพื้นที่คือโรงงานอุตสาหกรรมเคมีที่มีการปล่อยสารอินทรีย์ระเหยง่ายออกสู่บรรยากาศ การจัดการแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย มีการติดตามตรวจสอบสถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่จังหวัดระยอง จำนวน 11 สถานีและสื่อสารข้อมูลให้จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำเนินการเฝ้าระวัง ควบคุม และกำกับดูแลสถานประกอบการในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีการจัดทำร่างกฎหมาย และคู่มือปฏิบัติที่ดีสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมโรงกลั่นน้ำมัน โรงแยกก๊าซธรรมชาติ และโรงงานปิโตรเคมี ทบทวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหา และจัดทำแผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่มาบตาพุด และบริเวณใกล้เคียงจังหวัดระยอง

หมอกควันข้ามแดนและไฟป่าพม่าภาคใต้

หมอกควันข้ามแดนและไฟป่าพม่าภาคใต้ ปี 2564 ภาพรวมมีสถานการณ์ที่ดีขึ้นจากปีที่ผ่านมา พบจำนวนจุดความร้อนในพื้นที่ป่าพม่าเล็กน้อย และพบฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน (ค่าสูงสุดเท่ากับ 58 มคก./ลบ.ม. ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต) การดำเนินงานเพื่อจัดการแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคใต้ มีการติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อเฝ้าระวังสถานการณ์ฝุ่นละอองในพื้นที่ภาคใต้ และเผยแพร่ข้อมูลคุณภาพอากาศผ่านเว็บไซต์ air4thai.com แอปพลิเคชัน Air4Thai และ Facebook ศูนย์แก้ไขปัญหาหมอกควันทางอากาศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จัดทำแนวกันไฟ รวมทั้งบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรมป่าไม้ โดยสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 11-12 (จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช) ตรวจเช็คระดับน้ำผิวดินอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเครือข่ายสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน รักษาป่าและควบคุมไฟป่า รวมทั้งสนับสนุนอุปกรณ์ดับไฟป่าให้กับเครือข่ายภายใต้โครงการราชวราอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) กรมควบคุมมลพิษประสานการดำเนินงานกับกระทรวงการต่างประเทศ และสำนักเลขาธิการอาเซียนอย่างใกล้ชิด ดำเนินงานภายใต้กลไกขับเคลื่อนข้อตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้เสนอให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมกันตั้งเป้าหมายในการลดจุดความร้อนในภูมิภาคลงร้อยละ 20 ตาม Roadmap ฉบับใหม่ ซึ่งอยู่ระหว่างปรับปรุงเพื่อเป็นเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในภูมิภาคอย่างยั่งยืนต่อไป

ขยะมูลฝอย

ปี 2564 มีการบริหารจัดการแก้ไขปัญหสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายจากชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ โดยเฉพาะขยะพลาสติก มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565) การจัดทำแนวทางการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อเลิกใช้พลาสติก การกำหนดอัตราค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย ตามมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 รวมทั้งการเร่งรัดการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2565-2570

ขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอย ปี 2565 เกิดขึ้น 24.98 ล้านตัน (ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 1) โดยขยะมูลฝอยมีการคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ จำนวน 8.61 ล้านตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 3) กำจัดอย่างถูกต้อง 9.68 ล้านตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 6) และกำจัดไม่ถูกต้องประมาณ 6.69 ล้านตัน (ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 15) สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีการควบคุมการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมาประเทศไทย แต่ในขณะเดียวกันมีมาตรการกำหนดให้ปฏิบัติงาน Work From Home การสั่งอาหารผ่านระบบบริการส่งอาหาร (Food Delivery) ส่งผลให้ปริมาณพลาสติกใช้ครั้งเดียว (Single use plastic) เพิ่มขึ้น เช่น กล่องโฟมกล่องพลาสติกใส่อาหาร ถุงพลาสติกหูหิ้ว ถุงร้อน-เย็น ถุงเครื่องปรุง ข้อน ส้อม มีดพลาสติก แก้วพลาสติก จากห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ และ Platform ของผู้ให้บริการส่งอาหาร เช่น Grab Food, Line Man, Wongnai, Gojek, Food Panda, Lalamove เป็นต้น การจัดการแก้ไขปัญหขยะมูลฝอยและขยะพลาสติกมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565) เช่น โครงการเปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ (เมื่อคุณหมุนเวียน) ที่กำหนดให้นำพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์อย่างน้อย ร้อยละ 50 กำหนดอัตราค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย ตามมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 จัดทำแนวทางการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อเลิกใช้พลาสติกเพื่อให้กระทรวงอุตสาหกรรมนำร่างประกาศ 5 ฉบับ ได้แก่ 1) (ร่าง) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ห้ามโรงงานใช้สารเติมแต่งที่ทำให้เกิดกระบวนการออกซิเดชันและก่อให้เกิดการ

แตกตัว (OXO-biodegradation) ในกระบวนการผลิตถุงพลาสติก 2) (ร่าง) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ห้ามโรงงานอุตสาหกรรมใช้โพลีสไตรีนชนิดแผ่น (Polystyrene Paper : PSP) ในกระบวนการผลิตโฟมสัมผัส หรือบรรจุอาหาร 3) (ร่าง) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดคุณภาพของถุงพลาสติกหิ้วที่ผลิตในโรงงานที่จะให้ตั้งหรือขยาย 4) (ร่าง) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดคุณภาพของแก้วพลาสติกที่ผลิตในโรงงานที่จะให้ตั้งหรือขยาย และ 5) (ร่าง) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ห้ามตั้งโรงงานใหม่หรือขยายโรงงานผลิตหลอดพลาสติก ไปดำเนินการต่อไป และมีการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับพลาสติก

ของเสียอันตรายจากชุมชน

ของเสียอันตรายจากชุมชน ปี 2564 เกิดขึ้นประมาณ 669,518 ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 1.6) ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 435,187 ตัน (ร้อยละ 65) และของเสียอันตรายประเภทอื่นๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ ประมาณ 234,331 ตัน (ร้อยละ 35) แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเนื่องมาจากปัจจุบันประชาชนมีความต้องการและนิยมใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ส่งผลให้มีการเปลี่ยนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์บ่อยขึ้นเพื่อให้ทันสมัย นอกจากนี้ การนำเข้าผลิตภัณฑ์บางส่วนที่มีคุณภาพต่ำ อายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์สั้น เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ก่อให้เกิดของเสียอันตรายจากชุมชนจำนวนมาก โดยแนวทางการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน เพิ่มจุดรับ (Drop Point) ของเสียอันตรายชุมชนในระดับชุมชนและระดับจังหวัด สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน และผลักดันการออกร่าง พ.ร.บ. การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. จัดทำรูปแบบ หลักเกณฑ์ มาตรฐานการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับรูปแบบ อปท. และลักษณะการจัดการขยะอื่นๆ ในปัจจุบัน พิจารณาจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการ E-wastes ระดับภูมิภาคที่มีปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนปริมาณมากเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐในระยะยาว และการขจัดปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้ อปท. มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการได้เต็มรูปแบบ

มูลฝอยติดเชื้อ

มูลฝอยติดเชื้อ ปี 2564 เกิดขึ้น 90,009.23 ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 87) โดยเกิดจากโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลสังกัดกรมวิชาการภายใต้กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่น โรงพยาบาลเอกชนคลินิกเอกชน สถานพยาบาลสัตว์ ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายรวมไปถึงมูลฝอยติดเชื้อจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จากโรงพยาบาลสนาม สถานกักกันที่ราชการกำหนด ศูนย์แยกกักในชุมชน (CI) การแยกกักตัวที่บ้าน (HI) และสถานที่อื่นๆ โดยได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง 81,774.67 ตัน (ร้อยละ 90.85) การจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ได้แก่ พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน พัฒนาและขับเคลื่อนมาตรฐานการจัดการมูลฝอยติดเชื้อและระบบควบคุมกำกับการณ์มูลฝอยติดเชื้อ (Manifest system) พัฒนางานวิชาการ มาตรฐาน และงานวิจัยด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ (กรมอนามัย, 2564) ทั้งนี้กรมควบคุมมลพิษได้จัดทำข้อเสนอในการตั้งหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว และชุดทดสอบแอนติเจน (ATK) ที่ใช้แล้ว โดยให้มีการคัดแยกออกจากขยะทั่วไป และให้มีถังขยะแยกสำหรับทิ้งขยะติดเชื้อโดยเฉพาะ

ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย กับแหล่งกำเนิดมลพิษ

การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ เข้าตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่ที่มีปัญหา
วิกฤตคุณภาพน้ำ เช่น คลองแสนแสบและคลองสาขา คลองแม่ข่าย คลองประดู่ ลุ่มน้ำแม่กลอง คลองเจดีย์บูชา
จังหวัดนครปฐม แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก เป็นต้น รวมจำนวนทั้งสิ้น 977 แห่ง แหล่งกำเนิดมลพิษ
ที่น้ำทิ้งมีค่าเป็นไปตามมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน 532 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 57.76 และมีแหล่งกำเนิด
มลพิษที่น้ำทิ้งมีค่าเกินค่ามาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน 389 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.24 กรมควบคุมมลพิษ
ใช้มาตรการบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่น้ำทิ้งมีค่าเกินมาตรฐาน โดยการออกคำสั่งทางปกครองให้จัดการ
แก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตาม
มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งตามที่กฎหมายกำหนด

เรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ

มีเรื่องร้องเรียนทั้งหมด 706 เรื่อง (ลดลงจากปี 2564
จำนวน 79 เรื่อง) ดำเนินการแล้วเสร็จ 557 เรื่อง (ร้อยละ
79) ปัญหามลพิษที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุด คือ มลพิษ
ทางอากาศ (ร้อยละ 84) รองลงมาคือ น้ำเสีย (ร้อยละ 10)
และมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและของเสียอันตราย และอื่นๆ
(ร้อยละ 6) โดยแหล่งที่มาของปัญหาเรื่องร้องเรียนมากที่สุด
ยังคงเป็นโรงงาน (ร้อยละ 44) รองลงมา คือ สถานประกอบการ
(ร้อยละ 32)

ศูนย์ปฏิบัติการ พิทักษ์สิ่งแวดล้อม

ศูนย์ปฏิบัติการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม จัดตั้งเป็นศูนย์เฉพาะกิจเพื่อติดตาม ตรวจสอบ ดำเนินการตามกฎหมาย กับแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ปลอยมลพิษทั้งน้ำเสีย มลพิษทางอากาศ กลิ่นเหม็น เสียงดัง ขยะพิษต่างๆ และการนำเข้าสิ่งผิดกฎหมายที่ก่อมลพิษจากต่างประเทศ เพื่อให้ปฏิบัติการได้อย่างรวดเร็วและเบ็ดเสร็จ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 4 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมป่าไม้ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กรมโรงงานอุตสาหกรรม และหน่วยงานท้องถิ่น ในปี 2564 ศูนย์ปฏิบัติการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน ในกรณีสำคัญ เช่น

- เหตุเพลิงไหม้โรงงานผลิตเม็ดโพรเซสของ บริษัท หมิงตี้ เคมีคอล จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ
- การลักลอบฝังกลบกากอุตสาหกรรมในพื้นที่ของ บริษัท เอกอุทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา
- การลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรมในพื้นที่เอกชน ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
- การประเมินค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจากการรั่วไหลและแพร่กระจายมลพิษของโรงงาน บริษัท วิน โพรเซส จำกัด จังหวัดระยอง

และรายงานโครงการร่วมกับภาคเอกชนภายใต้โครงการบำรุงรักษา ลดฝุ่นละออง PM_{2.5} ประสานกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควบคุมไม่ให้มีการเผาในที่โล่งในช่วงที่ฝุ่นละอองสูง จัดประชุมถอดบทเรียน การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อสรุปสถานการณ์ ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการรับมือสถานการณ์ฝุ่นละอองที่จะเกิดขึ้นในปีต่อไป นอกจากนี้มีการขับเคลื่อนมาตรการตาม แผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาหมอกควันด้านฝุ่นละออง 12 ข้อ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและมอบหมายให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ

หมอกควันภาคเหนือ

หมอกควันภาคเหนือ มีแนวโน้มดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาจำนวนวันที่ฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน 103 วัน (ลดลงจาก ปี 2563 ร้อยละ 8) จุดความร้อนสะสมมีค่า 61,776 จุด (ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 52) ปริมาณ ฝุ่นละออง PM_{2.5} เฉลี่ย 40 มคก./ลบ.ม. (ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 14) สาเหตุหลักมาจากการเผาในที่โล่งและการเกษตร จำนวนมากประกอบกับสภาพอากาศที่แห้งแล้ง ส่งผลให้มีการลุกลามของไฟป่าอย่างรวดเร็ว โดยพื้นที่ 17 จังหวัด ภาคเหนือมีพื้นที่เผาไหม้รวม 9,742 ล้านไร่ 5 จังหวัดที่มี พื้นที่เผาไหม้สูงสุด ได้แก่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน เพชรบูรณ์ ตาก และนครสวรรค์ การจัดการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ภาคเหนือ ประชุมถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ภาคเหนือเพื่อปรับแผนการดำเนินงานในปีต่อไป และขับเคลื่อน การดำเนินงานและลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาหมอกควันในระดับพื้นที่ มีเทคโนโลยีและ นวัตกรรมในการเฝ้าระวัง เช่น เทคโนโลยีอวกาศตรวจวัด และพยากรณ์อากาศ Line chatbot: Firemanth ปัญหาการ เฝ้าระวังและดับไฟป่าการบริหารจัดการเชื้อเพลิงแบบครบวงจร (ชิงเก็บลดเผา และแอปพลิเคชันบริหารการเผาในที่โล่ง)

ตำบลหน้าพระลาน

ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี ฝุ่นละออง PM₁₀ มีจำนวนวันที่เกินค่ามาตรฐาน 101 วัน (เพิ่มขึ้นจาก ปี 2563 ร้อยละ 10) เนื่องจากการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากโรงโม่บดย่อยหิน โรงปูนซีเมนต์ โรงปูนขาว เหมืองหิน ในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงการจราจร การบรรทุกขนส่งในพื้นที่ และถนนสาธารณะที่มีสภาพชำรุด ปริมาณ ฝุ่นละออง PM₁₀ เฉลี่ยรายปี 98.6 มคก./ลบ.ม. (ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 8) การจัดการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM₁₀ มีการประชุมหารือและผลักดันให้นำนโยบาย และ มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่ ตำบลหน้าพระลานไปสู่การปฏิบัติและบังคับใช้อย่างเข้มงวด มีการติดตามตรวจสอบฝุ่นละอองและมลพิษทางอากาศอื่นๆ ในบรรยากาศทั่วไป โดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ประสาน ความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ตรวจการณ์และเฝ้าระวัง ปัญหาฝุ่นละอองแบบ Spot Check และตรวจสอบตรวจจับ การระบายฝุ่นละอองในรูปของเขม่าควันดำจากรถใช้งาน ในพื้นที่หน้าพระลาน

คณะผู้จัดทำ จดหมายข่าวออนไลน์

จดหมายข่าว

พิทักษ์สิ่งแวดล้อม

ที่ปรึกษา

นายอรรถพล เจริญชันษา อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

นางสาวปรีญาพร สุวรรณเกษ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

บรรณาธิการ

นางสาวทิพย์อาภา ยลธรรมธรรม

นายนิชร คงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวชมพูนุท ทับทิมชัย

นางสาวพรทิพย์ ศักดิ์เดชอำรง

กองบรรณาธิการ

นายธีระพล ติชยาธิคม

นางสาวประไพศรี อาสนรัตนจินดา

นางสาวจิระวดี สดแสงจันทร์

นางสาวสิริจิตร์ จิตต์ศิริ

นางอรอุมา พันธุ์พงศ์

นายกฤษณะ บรรณประเสริฐ

นายสราวุธ นาแรมงาม

นางสาววัลภา จุฬารัตน

นางสาวนฤมล นาคมี

นายบรรพต ทองนาค

นายมนต์ชัย จันทศิริ

นางสาวธฤชวรรณ นนทพุทธ

ฝ่ายศิลป์

นายนิวัตร อินตะรัตน์

นายเตโช เสงูชาญ